

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
oppivelvollisuus@minedu.fi

Lausunnon antaja Suomen Kuurosokeat ry

Oppivelvollisuuden laajentaminen.

Hallituksen esitys oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi OKM032:00/2019 SÄÄDÖSVALMISTELU

Suomen Kuurosokeat ry katsoo, että lähtökohtaisesti tavoite, että kaikki nuoret suorittaisivat joko peruskoulun jälkeiseen lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen tai perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen koulutuksen ja että oppivelvollisella olisi peruskoulun jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen, on hyvä ja kannatettava. Koulutuksen maksuttomuus on myös nuoria tasa-arvoistava asia. Lakiuudistuksen hyvänä puolena pidämme sitä, että sen myötä peruskoulun jälkeinen ohjaus- ja valvontavastuu nuoresta selkeytyy ja että on pyrkimys tarjota nuorelle aukoton ja jatkuva tukiverkko. Uutta valmentavan koulutuksen koulutuskokonaisuutta pidämme myös hyvänä.

Resurssien riittävyys

Suomen Kuurosokeat ry:n mielestä lakimuutoksen toteutusaikataulu on liian tiukka, jotta vammaisten nuorten palveluiden turvaaminen olisi otettu riittävän hyvin huomioon.

Haluamme esittää huolestamme lakimuutoksen aiheuttamasta vammaisten nuorten opiskeluissa tarvitseman tuen ja ohjauksen mahdollisesta vähenemisestä. Lakiuudistuksen tulisi paremmin ottaa kantaa siihen, millaista tukea ja ohjausta tarjotaan niille nuorille, jotka eivät esimerkiksi koulukykyisinä vapaaehtoisesti hakeudu toiselle asteelle. Se, että viimekädessä nuori ohjataan valmentavaan koulutukseen, ei takaa, että nuori saa tarvitsemansa palvelut. Nämä palvelut tulisi mielestämme selkeästi määrittää, osoittaa selvät vastuut ja resurssit.

Huolenamme on, että oppivelvollisuuden laajentaminen aiheuttaa edelleen lisääntyntä kuormaa oppilashuoltoon ja ohjauspalveluihin ja että vammaiset nuoret saavat entistä heikompa tukea ja ohjausta. Usein kuulonäkövammaan liittyy myös aistivamman etenevyys, jolloin tarve oppilashuollon palveluihin voi kasvaa huomattavasti opintojen aikana. Kyseessä olevien nuorten siirtyessä peruskoulun jälkeiseen koulutukseen ns. pakotettuina, heidän tuen ja ohjauksen määrä todennäköisesti tulee entisestään lisääntymään.

Esitämme huolestamme koulutuksen järjestäjille osoitettujen resurssien riittävyydestä uudistuksen kokonaisuuden toteuttamiseksi. Pelkonamme on, että puuttuvia resursseja joudutaan paikkaamaan mm. suurentamalla ryhmäkokoja ja vähentämällä lähiopetusta. Nämä toimenpiteet kuitenkin hyvin usein heikentävät huomattavasti vammaisten nuorten selviytymistä opinnoista, heidän hyötyessä nimenomaan pienestä ryhmäkoosta, laadukkaasta ja yksilöllisestä lähiopetuksesta. Katsomme, että koulutuksen järjestäjille syntyvät

kustannukset tulisi korvata täysimääräisenä, jotta sekä vammaisten nuorten opiskelussa tarvitsema tuki ja ohjaus säilyy laadukkaana ja riittävänä.

Vammaisten nuorten syrjäytymisriski

Mielestämme syrjäytymisvaarassa olevien nuorten peruskoulussa saamaa tukea ja ohjausta tulisi lisätä, jotta heillä olisi edellytyksiä menestyä toisen asteen opinnoissa. Tällöin opiskeluhuollon (psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja) resursseja tulisi kasvattaa merkittävästi.

Mielestämme lakisääteisesti tulisi osoittaa selkeitä lisäresursseja sote-palveluiden, Kelan ja TE-palveluiden sekä nuorisotyön muodostamaan saumattomaan tukeen ja ohjaamiseen ilman koulutusta ja työkokemusta jääneiden sekä syrjäytyneiden nuorten opintojen loppuun saattamiseksi, heidän työllistymiseksi ja yhteiskuntaan integroitumiseksi. Pelkästään oppivelvollisuuden laajentaminen ei mielestämme ratkaise tätä epäkohtaa.

Nuorten syrjäytymisen taustalla ovat mm. mielenterveydelliset haasteet sekä päihdeongelmat ja niiden hoitoon ja kuntoutukseen sekä näiden nuorten yhteiskuntaan integroitumiseen tulisi panostaa huomattavasti nykyistä enemmän. Suunniteltaessa lakiuudistusta tulisi ottaa kantaa, mitä näille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tapahtuu ja millaista tukea heille tarjotaan toisen asteen koulutuksesta valmistumisen jälkeen.

Vammaisen nuoren ammatinvalinta

Suomen Kuurosokeat on huolissaan peruskoulua käyvien vammaisten nuorten ammatinvalinnan ohjauksen tasosta. Järjestömme tietojen mukaan nykyisellään lähes kaikki kuulonäkövammaiset nuoret saavat peruskoulun jälkeen toisen asteen opiskelupaikan. Lisäksi heistä lähes kaikki saavat kyseisen koulutuksen päätökseen.

Suurena haasteena on kuitenkin peruskoulussa vammaisten nuorten opintojen ohjauksen ammattialojen kapea-alainen tarkastelu sekä perusteeton ammatinvalinnan rajoittaminen. Ammatinvalintaa rajoitetaan mm. opinto-ohjaajien taholta, vaikka ammatti ei olisi Sora - lainsäädännön alainen, vaikka oppilaitos arvioi koulutuksen olevan vammaan sopivan ja vaikka työllistymismahdollisuuksien olevan hyvät. Tätä ammatinvalinnan rajoittamista perustellaan mm. Kelan nuoren kuntoutusrahalle asettamiin kriteereihin ja terveyteen vedoten. Vammaisten nuorten ammatinvalinnan ohjaukseen tulisikin nykyiselläänkin kiinnittää enemmän huomiota ja mahdollistaa vammaisia nuoria hakeutumaan heitä kiinnostavalle ammattialalle sitä tarpeettomasti rajaamatta.

Koulutuksen jälkeinen työllistyminen

Katsomme, että haasteeksi muodostuu toisen asteen koulutuksen laatu, joka tulisi pystyä säilyttämään tasokkaana lisääntyvistä massoista huolimatta. Vaarana on, kuten edellä todettiin, vammaisten opiskelijoiden saaman tuen ja ohjauksen riittämättömyys. Lisäksi painotamme, että erityistä huomiota tulisi kohdistaa myös vammaisen nuoren ammattiin valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen Kuurosokeat ry haluaa tuoda esille seuraavat asiat vammaisten nuorten toisen asteen koulutukseen liittyen:

- Resurssien riittävyys; huolenamme on, että oppivelvollisuuden laajentaminen aiheuttaa edelleen lisääntyntä kuormaa oppilashuoltoon ja ohjauspalveluihin ja että vammaiset nuoret saavat entistä heikompaa tukea ja ohjausta.
- Vammaisten nuorten syrjäytymisriski; suunniteltaessa lakiuudistusta tulisi ottaa kantaa, mitä näille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tapahtuu ja millaista tukea heille tarjotaan toisen asteen koulutuksesta valmistumisen jälkeen.
- Vammaisen nuoren ammatinvalinta; vammaisten nuorten ammatinvalinnan ohjaukseen tulisikin nykyiselläänkin kiinnittää enemmän huomiota ja mahdollistaa vammaisia nuoria hakeutumaan heitä kiinnostavalle ammattialalle sitä tarpeettomasti rajamatta.
- Koulutuksen jälkeinen työllistyminen; kokemuksemme on, että vammaisten nuorten toisen asteen koulutuksen jälkeistä työllistymistä ei tueta riittävästi.

Suomen Kuurosokeat ry yhtyy myös Vammaisfoorumi ry:n asiasta 10.6.2020 antamaan lausuntoon.

Suomen Kuurosokeat ry
palveluasiantuntija Harri Peltola (lisätietoja)
harri.peltola@kuurosokeat.fi, p. 040 505 4683

Suomen Kuurosokeat ry oikeuksienvälön työryhmä
aluepalvelupäällikkö
Taru Kaaja